

ТРИЗУБА: REVUE HEBDOMADAIRE UKRAÏNIENNE. TRIDEN

Число 39 (347) рік вид. VIII. 9 жовтня 1932 р.

Ціна фр. 2. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 9 жовтня 1932 року.

Минуле число нашого журналу вже було набрано, як наспіла до редакції стаття із звітом про перебіг 2-ої конференції Головної Еміграційної Ради, що відбулася в Празі 24-25 вересня с. р.

Цей факт остільки важливий в житті нашої еміграції, що ми ще вернемося до нього і подамо в наступних числах «Тризуба» ширші статті про ті постанови, що запали на конференції, доклади, що там було виголошено про стан на місцях, та вражіння з самої конференції.

На цьому місці вважаємо потрібним одзначити кілька моментів, що нам здаються найбільш важливими.

По-перше, не можемо не виявити свого задоволення з того приємного факту, що робота Головної Еміграційної Ради, не дивлячися на всі труднощі, які стояли перед нею, розгортається все ширше і охоплює що далі все більші маси української еміграції та виявляється у все ширших ділянках її національного, культурно-освітнього, правового і організаційного життя. Ця конференція показала, з другого боку, що, не дивлячися на тяжку скруту, яку переживає українська еміграція під цей час, з огляду на всесвітню кризу і занепад економічний, вона не тільки не обмежила свою організаційну роботу, а навпаки — виявила надзвичайний спротив лихій долі та життєвим труднощам і, будучи щільніше внутрішнє об'єднаною, продовжувала свою позитивну роботу, давши на зовень не мало корисних досягнень.

По-друге, конференція виявила надзвичайний спокійний і світлий розум української еміграції, спокійний розважливий підхід до розв'язання тих життєвих проблем, які стоять перед нею, конкретне уявлення тих справ, які життя ставить перед нею на порядок денний. Замість багатогодинних дебатів і балачок, що так характерні для на-

ших з'їздів, замість атмосфери неладів і суперечок, що нею часто густо перейняті майже кожні українські збори, конференція пройшла в суворому діловому настрої, використовуючи економно той короткий час, який був в її розпорядженні, і розішила дуже багато важливих і дрібних питань, які було винесено на її порядок денний.

По-третє, мусимо одмітити те, що конференція устами своїх делегатів, себ-то устами величезної маси української еміграції, організованої і об'єднаної у більших і менших державах Європи, висловила непорушну вірність тим бойовим прапорам, з якими вона вийшла дванадцять років тому назад з України, тим державним традиціям, які в собі береже і плекає, тому державному і політичному провідництву, яке репрезентує Уряд Української Народньої Республіки.

Факт єдності Уряду УНР і української еміграції, факт однакового розуміння ширших національно-державних завдань української справи — це факт дуже важливий і дуже визначний, бо він показує моральне здоров'я і моральну силу української еміграції.

Присутність здорового національного духу, здатність ясно і просто підходити до суті справ, уміння в тяжкі часи скрути і кризи боротися з лихом і давати собі раду — це все разом взяте говорить про те, що українська еміграція є здорова і сильна. А це є головною запорукою того, що вона доб'ється того, чого хоче, що вона переможе в тій боротьбі, яку вона веде, що вона спроможеться довести цю боротьбу до побідного кінця — до відновлення української державности.

Шматочки минулого.

— Село Гирявка. Родина Лашинських та Лазаревських. Наслідки перебування в Гирявці Т. Г. Шевченка.

Як був я малим та ріс коло батька, на його хуторі, біля села Підлипного, то ніколи не думав, що таке собою уявляє Україна, мабуть тому, що ніколи не бачив і не знав, що таке не Україна, бо народився я року 1871 в самому її серці і славному місті Полтаві.

Там батько мій почав свою судову службу. Потім, зівово, жила наша родина у Ніжині, а далі, з 1880 року і до самої смерти татуса — у Києві.

Про Москву та Петербург я тільки чув.

Правда, одну зиму, 1879 року, перебували ми в місті Курському, де татусь посідали посаду товарища голови Окружного Суду, але

пам'ятаю тільки, що розмова у курських людей була якась инакша й наче не бачив я там жадної людини з виголоною бородою, ну, ще пригадую, що зима там мені здалася за люту.

Літом часто перебував я тако-ж у селі Гирявці, там доживали свого віку по своїх садибах дві мої бабуні: батькова мати, Афанасія Олексіївна Лазаревська, народжена Лашинська, та мати моєї мами, Марія Миколаївна Лашинська, народжена Юркевичева; були вони обидві вдови та іменували одна одну «сестрицею», бо й справді були сестри у других.

І досі, як згадаю я Гирявку, то здається мені, що не бачив я в світі куточка, де б людське щастя тай горе були такі колорові, такі незабутні.

Обидві мої бабки були не багаті й мали садиби маленькі, а в кожній почував я себе, наче у царстві небесному, повному чудових пахощів.

Я вже не кажу про липовий дух, про черемшину або про рожеві квітки.

А здавалося, що у саду Лашинських і кожна бур'янина пахла, наприклад, болиголов та бузина, що росли десь по-під лісами (я з неї добрі пукалки робив). Та не то що бузина або лопух, а й клятї кропива з блекотою те-ж ніжний свій властивий дух мали.

А по ночі, як потягне сирою землею та корою торічних дерев, а після, наче ненароком, прилетить од сінокосу теплий вітерець, так аж уя душа радіє.

Нерви натягнуті, як струни на бандурі... Десь гупне з дерева у траву яблуко «путівка», і те-ж наче музика, як звук басової струни.

На чорному небі кожна зірка, наче золотий горіх. На селі дівчата вигукують своїх пісень, справдішніх українських, ще не покалічених московською мовою...

І тут ще поспіль, коло темного саду, цвинтар, за гущиною його не видно, але я добре знаю, що там поховано мою маму, і йду я тією стежкою, де й сама вона похожала, вже смертельно недужна.

Живою її я не пам'ятаю, тільки бачив на портреті, де намальовано її в українському убранні, така наче смутна...

Вигодувала і винянчила мене красуня Оксеня, але в Гирявці і малим, і вже дорослим частенько відчував я присутність рідної матери.

Мое сирітство не було тяжке, бо всі мої дядьки і тітки дуже, дуже мене любили і жалували, та і мачуха моя, Ганна Миколаївна, з родини Шрамченків, була людина культурна й виховувала мене, як рідну дитину, поки жили ми у Підлипному та у Київі.

Але, повторюю, святая святих мого серця, це була Гирявка, а найближчими людьми — брати покійної мами: Михайло, Федір, Олександр та Андрій Хведоровичі та їхні сестри — мої тітки — Олена та Ганна.

Сама бабуня, Марія Миколаївна Лашинська, була не дуже балакуча, мила та добра. Селяне казали про неї:

— Вона: плоха...

Щеб-то ніколи й ні на кого не кричала, а землю наймала людям трохи не дурно.

Я не згадую тепер про братів мого батька, бо їхні постаті добре підкреслено і в біографії Шевченка, і в його що-деннику, а тако-ж і в археографічному Збірнику, що його видала Київська Академія Наук року 1927.

Тут маю я на думці змалювати тих родичів та людей, за яких ще не було нічого надруковано.

Уперед спом'яну Гирявців, а далі й Киян. Батько моєї матері, ще-б то мій дід, Федір Андрієвич Лашинський був архитектор, по його плану збудовано власного невеличкого панського домка на шість покоїв із «мезоніном», але уявлявся він мені тоді незвичайним, величезним палацом, а парк найгустішим гаєм, повним усяких мистерій.

І здавалося іноді, що там по ночі літають душі померлих родичів.

Мені пощастило довести аж до Парижу чудові акварельки й будинка Лашинських, і Гирявської церкви; їх ізмалювала колись моя сестра, Катерина Олександрівна, а садибу Лазаревських, що стояла край села, за верству, але як раз проти будинка Лашинських, намалював я сам.

Цей «садок вишневий» та малюнки сестри прикладаю до рукопису*).

І по цих садибах, і біля церкви похожала колись постать кобзаря Тараса.

І ці чудові Шевченкові рядки — «Садок вишневий коло хати» присвячено Афанасії Олексіївні після перебування поета в Гирявці року 1859.

Перебуваючи там, намалював він і саму власницю хутора і де-кого з її синів.

Погостював недовго, тиждень, а може й два, та й поїхав далі.

Але слід та спомини по перебуванні поета залишилися тут надовго.

У Гирявській церкві во ім'я Покрови була ікона, що пожертував туди Шевченко, на ній намальовано було святих Тараса та Михайла, це була робота самого поета на спомин його великої дружби з Михайлом Матвієвичем Лазаревським.

Старий піп Андрій Базилевич, поховавши мого батька року 1902, незабаром і сам помер після посвячення нової церкви, до якої було перенесено ті самі іконостас, панікадило та корогви.

Стара церква ще довго стояла поспіль, порожня з забитими дверима й чимсь, особливо місячної ночі, нагадувала церкву з Гоголевого «Вія».

Не знаю сам коли, але давно, пожертував мій батько до Гирявської церкви ікону Покрови, точнісіньку копію тієї, що була храмовою на Запорізькій Січі.

На небі Пречиста, а внизу стоять запорозці, з їхніх уст виходять слова церковно-слов'янським письмом: «Покрый насъ чеснымъ твоім омофоромъ і ізбави насъ отъ всякої нечистоты».

*) Їх передано до Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Отець Андрій виносив цю ікону з вітаря дуже рідко й клав її серед церкви, на аналою, тільки на храмове свято.

Колись казав він мені:

— Знаєте, воно бува, що того... одним словом... що якийсь дядько або підсліпувата баба прикладаються губами не до Пречистої; та цілують отих запорозців у чоботи... А воно-ж гріх... Так нехай вже ця ікона схороняється у вітарі...

Про цього попа було складено багато усяких легенд...

Сивий, красивий, він крім бурси, не скінчив жадної школи, молитви виказував трохи запиняючися на язик, але віра його була міцна, й селяне його дуже поважали.

У нього сам я в перший раз сповідався, і чув, і бачив, як він сповідав парубків та дівчат по троє, по четверо одним заходом:

— По чужих городах не лазьте й коней до сусідської левади не пускайте... Як ідете до церкви, то не куріть цигарок, батька та матір поважайте, одне прс одне не брешіть... По баштанах кавунів та динь не крадіть... Не сваріться між собою, як собаки.... Ну так..

«Господь Ісус Христос істинний Бог наш... І того благодаттю... І аз, недостойний ієрей, отпускаю і розрішаю...»

Що таке Україна, отець Андрій мабуть зроду не чув, а сам запевняв, що начеб-то розмовляє російською мовою, але такою, що не було в ній жадного слова не українського, або не церковно-слов'янського.

Він дуже боявся архиєреїв та всякого начальства, й не любив виїздити з Гиравки не то що до Чернігова, а й за десять верстов до нашого повітового Конотопу.

Така вдача була й в його батька, отця Іллі, що те-ж попував у Гиравці весь свій вік.

За тих часів на великому виході із Св. Дарами повинен був ієрей поминати не тільки царя та царицю, а й всіх їхніх родичів.

І якось померла велика княгиня, здається Мекленбург-Шверинська з царської російської родини. Наказано було від архиєрея правити особливу заупокійну літургію.

Аж двічі о. Ілля виказав титул тієї княгині, а в трете заскочив у нього язик:—ніяк не вимовить.

Подивився тоді старий на людей тай сказав голосно:

— А лучше-б вона не вмірала...

І ніхто й не посміхнувся.

Уже перебуваючи в гімназії, я колись допитував о. Андрія про Тараса Шевченка, але добився дуже мало:

— Веселий чоловік був, добрий чоловік й чарку випити любив. Великий талан дав йому Бог — пісні складати... Ну, а що про царя писав різні неподібні вірші, так це вже не годиться.

— Ну, а все-ж таки у царстві небесному його душа буде?

— Мабуть, що буде...

На жаль, я не спитав о. Андрія, де він бачив Шевченка, чи у церкві, чи у старій Лазаревської, чи у Лашинських.

Тепер думаю, що трапилося це в домі Лашинських і ось через що...

Стара Лазаревська, хоч і побожна була, але дуже зрідка запрошу-

вала до себе попа, хіба що на водохреще або на ім'янини по службі Божій, та й поводитися з ним суховато.

А від садиби Лашинських попівський домок був дуже близько, та й церква Гирявська стояла край саду Лашинських. Та й вся їхня родина на вдачу була веселіша, тут можна було й посміятися, й наливки якоїсь покоштувати...

Часто заходив до баби Лашинської її сусіда й рідний брат Михайло Миколаєвич Юркевич — хоч і мало відомий, але справжній український поет, людина громадська й на язик дуже гостра.

Приходив до Лашинської й Тарас Григорович із Михайлом Матвієвичем Лазаревським.

Найменшому з паничів Лашинських, моему дядькові Андрієві, тоді минав восьмий рік.

І цілий вік споминали в родині про такий епізод.

Побачивши у гостинному покої зовсім незнайому постать Тараса Григоровича, той «Андруша» підійшов до нього й мовчки став роздивлятися чужу людину.

А Шевченко взяв хлопчика, посадив собі на коліна, погладив по русявій головці та й вимовив:

— Бодай же ти, дитинко, лиха не знало...

Але вийшло те бажання на инакше. Склалося життя цього мого дядька тяжко, хоча сам він удачою найвеселіший в нашій родині.

Перебування Шевченка в Гирявці та «Кобзар» зробили дуже велике вражіння на брата моєї бабуні, Миколу Юркевича.

Він, скінчивши університет (здається, у Харькові), повернувся до Гирявки — хазяйнувати на своїй невеличкій садибі. Землі в його було не багато — мабуть десятин із двісті.

Гарний, високий, стрункий, наче осокір, він скрізь був за дорогого гостя і як що б хотів, то міг би одружитися з якоюсь багатою панночкою.

Але полюбив він неписьменну кріпацьку дочку Марусю, з якою не дозволили йому повінчатися. Юркевич не злякався й став жити з Марусею вільно — народив сина й дочку... Ввесь свій вік віддав він на те, щоб виховати дітей.

Від цього «незаконного» шлюбу повелася в Гирявці родина Марусевичів.

Михайло Миколаєвич Юркевич написав і видав власним коштом книжку віршів — «Разок намиста».

Я бачив і читав цю книжечку, талан Юркевича не можна назвати великим, це були, здебільшого, аранжовані народні дівочі пісні та власні думки автора про кохання.

Але яскраво видно вплив на поета могутніх рядків Шевченка.

Так сонце, де загляне та пригріє, — то виростають там, наче й ніколи не сіяні, прекрасні квітки.

Б. Лазаревський.

(Далі буде)

3 життя й політики.

— Нові декрети загального значіння. — Нові правила про упорядкування земельних відносин в колгоспах. — Реформа совітських шкіл.

Не один раз в наших оглядах ми зазначали той упадок, ту атрофію совітської законодавчої творчості, яка спостерігається останній час. У спробах регулювати відносини, які панують тепер в совітах, ми від довшого часу спостерігаємо безнадійне топтання на місці, «шаг вперед, два шага назад», згідно з термінологією Леніна. При цих обставинах з особливою увагою треба спинитися на тому факті, що на протязі останнього місяця вересня видано кілька декретів, які мають широке загальне значіння. Це є декрети про упорядкування земельних відносин і про школи — нижчу, середню й високу. Розглядові цих важних з нашого погляду декретів ми й присвяtimo цей наш огляд.

* * *

4-го вересня в совітській пресі («Правда» ч. 245) надруковано постанову ЦК'а і СНК СРСР про створення сталого землекористування колхозів. Головні точки цього декрету такі: 1. при захованні непорушності власности робітниче-селянської держави на землю закріплюється за кожним колхозом земля в існуючих межах, яка тепер перебуває в його трудовому користанні, при чому всякі переділи забороняються; 2. забороняється місцевій владі переводити одрізки землі від колхозів для совхозів або од одних колхозів для других; зміни земельних меж колхозів в зв'язку із злиттям або з поділом колхозів («разукрупненням») дозволено лише за згодою $\frac{3}{4}$ членів колхозів після ствердження цього владою; 3. так само лише за згодою влади дозволена зміна земельних меж колхозів для ліквідації черезполосиці; 4. межі землекористування колхозів не можуть бути змінені в зв'язку з виходом окремих членів. Члени колхозу, які вийшли з нього, можуть одержати землю лише з вільного земельного державного фонду; 5 з усіх утруднень, які заводяться для зміни земельних меж колхозів, декрет робить лише один виняток: без більших формальностей, тільки за постановою сільського, переводиться прирізка до земель колхозів земельних наділів тих одноосібників, які вступають до колхозу.

Такі основні точки нового декрету. Оцінювати його значіння в цілому об'ємі, не знаючи, в що він вил'ється на практиці, було б передчасним. Аджеж ми мали і маємо багато прикладів того, як різняються між собою совітський закон і совітська практика. Обмежимося через те лише кількома зауваженнями.

Два моменти треба одмітити в новому декреті. Виявляє він тенденцію перевести певну стабілізацію існуючих земельних відносин, завести тут якийсь тривалий порядок. Тенденція ця є цілком зрозумілою: той хаос, який настав в сільському господарстві з заведенням колективізації, привів за собою колосальне зниження продукційних сил, кинув країну в обійми злиднів і голоду. Через те тенденція покінчити з перманентною революцією в сільському господарстві, створити тут певну стабільність відносин є цілком оправданою.

Але, з другого боку, треба виразно підкреслити другу тенденцію нового декрету — стабільність земельних відносин, яку він має утворити, здійснюється шляхом рішучого і повного закріплення існуючих колхозних відносин в сільському господарстві. Виход з колхозу є унеможливлений відтепер цілковито; він є зв'язаний з втратою можливости для тих, що виходять, одержати назад свою землю, з оберненням їх в безземельних. Бо для України фраза про наділення землею з вільного державного фонду

земельного є тільки фразою — такий фонд існує в мінімальних розмірах. Для тих, що виходять з колхозів, є єдина перспектива, як що вони не хотять обертатися в безземельних, це переселення в віддалені райони ССРСР, де запаси вільних земель в більшій кількості ще існують. Але навряд чи таке переселення і заведення нового господарства економічно можливе для тих, які в результаті колективізації є цілком господарськи зруйновані.

При існуючих відносинах в сільському господарстві, коли воно є не вигідним, коли спостерігається масова втеча од землі, створюється з новим декретом не тільки економічна, але й правна можливість обезземелення дуже широких кадрів селянства.

Цими увагами ми на разі обмежимося, одядаючи більш детальний і повний аналіз декрету на пізніше, коли будуть відомості про його переведення на практиці. Але не можемо не підкреслити ще раз всієї важливості і всього значіння цього декрету для дальшого розвитку земельних відносін в УССР.

* * *

25-го серпня ЦК ВКП(б) виніс постанову про навчальні програми і режим в початковій і середній школі («Правда» ч. 239 з 29. VIII). 19-го вересня винесена постанова ЦК'а ССРСР про навчальні програми і режим у високій школі («Правда» ч. 261 з 20. IX). 21-го вересня винесено постанову ЦК ВКП(б) про організацію вищих комуністичних сільсько-господарських шкіл («Правда» ч. 263 з 22. IX). Цими актами заповідається радикальна реформа і перебудова шкільного устрою і шкільного режиму в цілому ССРСР.

Постанова ЦК ВКП(б) про нижчу і середню школу констатує, що наука в теперішній совітській школі не дає вистачаючого запасу загально-освітніх відомостей і не розв'язує задовольняюче питання про підготовку для високої школи цілком грамотних людей, які б опанували основи науки (фізику, хемію, математику, рідну мову, географію і т. д.). З огляду на це ЦК ВКП(б) пропонує: 1. Наркомосвіті РСФСР до 1-го січня 1933 року переглянути програми початкових і середніх шкіл так, щоб забезпечити для учнів систематичне засвоєння основ науки, знання фактів і звичку правильної мови, писання і математичних вправ; 2. ліквідувати перекручування лабораторно-бригадного методу; встановити, що основною формою організації навчальної роботи є лекція при докладно зазначеному розкладі зайнят'я і при постійному складі учнів; забезпечити керуючу роль учительському персоналу в школі; запровадити індивідуальний перегляд знань учнів; запровадити кварталні характеристики успіхів учнів; в кінці року запровадити іспити; надати адміністрації шкіл права покарання учнів аж до виключення їх із шкіл без права вступу в інші школи на річєньє 1-3 роки; 3. подбати про поліпшення становища учителів, 4. запровадити старші групи в середній школі, реформувати семилітки в десятилітки.

Постанова ЦК'а ССРСР про високу школу констатує, що при переведенні в життя постанов партії і уряду що-до високої школи виявився ряд дефектів, які в першу чергу виявилися в малій увазі до якості навчальної підготовки; в результаті де-які ВУЗ'и і ВТУЗ'и часто випускають фахівців, що стоять на рівні кваліфікації техника, а не інженера.

З огляду на це постановлено: 1. переглянути навчальні програми в цілях збільшення значіння загально-наукових, загально-технічних і спеціальних предметів і знищення багатопредметовості; організацію нових вищих шкіл надалі допустити лише з дозволу уряду ССРСР; 2. подбати про поліпшення умов відбування практики на виробництві; 3. ліквідувати лабораторно-бригадний метод навчання і колективні зараховування, запровадити іспити і дипломні проєкти; 4. запровадити вступні іспити до високих шкіл; 5. реформувати положення аспірантів, завести наукові степені, скріпити університети, розгорнувши їх в тих республіках, де їх нема

(Україна і інші); 5. завести систему єдиноначальності в високій школі, усунувши вплив на академічне життя студентських організацій, організувати контроль над студентами, встановити дисциплінарну відповідальність студентів, при чому адміністрація школи має право накладати кару аж до виключення із школи на речіньє 1-5 років без права вступу в інші школи, припинити доріченцеві випуски і мобілізації академічного персоналу для потреб ріжного роду кампаній.

Постанова ЦК ВКП(б) з 21-го вересня ліквідує існуючі в СРСР комуністичні університети за винятком трьох і реорганізує їх у вищі комуністичні сільсько-господарські школи. Школи ці поділяються на два відділи— один відділ з двох-літнім курсом має на увазі підготовляти керуючих працівників машинно-тракторних станцій, совхозов і колхозів; другий відділ з трьохрічним курсом — керуючих районних, партійних і совітських працівників. До цих шкіл приймають кандидатів, які мають партійний, комсомольський, колхозний або совхозний стаж, при чому загально-освітня підготовка для кандидатів до цих високих комуністичних шкіл є бажаною, але не обов'язковою. Поруч з реорганізацією в школи цього типу комуністичних університетів, мається на увазі організувати нові подібні школи в Кам'янці і Одесі.

Так, нові декрети визначають той напрям, в якому повинна бути реформована совітська школа. Як і в справі декрету про створення сталого землекористування колхозів, так і тут повний і докладний аналіз треба одкласти на пізніше. На разі обмежимося кількома зауваженнями.

Система експериментаторства в школах привела до колюсального зниження загально-освітнього рівня; совітська держава не має тих освічених культурних робітників, яких вона потрібує. Але, думаємо, помилився б той, хто вбачав би в цих декретах поворот до плекання в совітській школі справжньої науки, замість комуністичної освіти і науки. Після чисток, переведених серед учительства і професорського складу совітська держава вважає, що в благодійності його вона може мати певність; коли б випадком серед академічного персоналу виявились непевні елементи, совітська влада має досить засобів, щоб їх усунути. Отже такому персоналу вона вважає можливим забезпечити керуючу роллю в школі і цілком йому підпорядкувати учнів і студентів. Маючи забезпеченою цю керуючу роллю і посідаючи дисциплінарну владу, учительський і професорський склад буде здійснювати ті навчальні плани, які стверджено вищою владою, і буде переводити в життя її вказівки. Очевидно, що ці навчальні плани і ці вказівки будуть витримані в комуністичному дусі. Отже можливо, що ці декрети піднесуть загально-освітній рівень тих, що перебувають в совітській школі, але що не створять вони в совітській школі умов, необхідних для плекання справжньої освіти і науки — це вряд чи може підлягати сумнівам.

Ціле вістря нових декретів є скеровано проти молоді, яку поставлено в повну залежність і в повне підпорядкування комуністичному керуючому педагогічному персоналу. А ми знаємо, що совітська преса нераз відмічала наявність серед молоді настроїв і течій з погляду совітської ідеології небажаних і шкідливих. Ми знаємо, що всякого роду «розкладові» настрої констатувались навіть серед комсомолу. Через те напрошується припущення, чи не існувало опріч офіційно зазначених приводів для видання декретів про школу ще і інших, неофіційних. Чи не треба було дати для боротьби з «розкладовими» настроями серед молоді шкільній адміністрації ті дисциплінарні уповноваження, які їй надано новими декретами? Чи не повторюється тут так добре відома нам з університетських часів з епохи Делянова, Боголепова, Ванковського й інших царських міністрів формула: молодь повинна учитися, а не займатися політикою. Бо трохи дивно стає, чому це лише в році 1932, п'ятьнадцятому році панування совітської влади, звернено увагу на той очевидний, всім добре відомий факт, що совітська школа випускає безграмотних.

Разом з тим не можна не одмітити, що дбаючи про піднесення освітньо-

го рівня в совітській школі, совітська влада в той же час залишає за комуністами привилеґію займати високі посади, лишаючися безграмотними. У вищих комуністичних сільсько-господарських школах з спеціальним добром од кандидатів вимагається партійний і совітський стаж, але загально-освітня підготовка є лише б а ж а н а , а не обов'язкова.

Цими зауваженнями ми наразі обмежимося. Думасмо, що в міру реалізації декретів на практиці нам до них ще прийдеться вернутися.

В. С.

3 міжнароднього життя.

— Германська криза.

Несподіваним для Європи було минуле літо, бурхливо почалася й точна осінь для неї. Причина — все та сама, тоб-то Германські внутрішні події та зв'язані з ними звороти німецької закордонної політики. Останній з тих зворотів такий дражливий для державних сусідів Германії, що європейська преса заговорила вже про апологію з роком 1914-им, а в Парижі циркулювали слова, які начеб то мав виголосити такий принциповий пацифіст і послідовний прихильник загального замирення, як сучасний голова французької влади Едуард Ерїо: — Я не вмію сказати, чи буде війна завтра, чи за шість місяців... Я зроблю все, що од мене залежить, аби мир не був порушений але по совісті я не можу ствердити, що не бачу майбутньої війни... — Чи події дійсно зайшли так далеко, буде видко пізніше; на часі, коли писано ці рядки, обмежимося лише констатуванням та реєстрацією певних фактів, оскільки вони виявлені в європейській пресі.

По суті своїй ціла лінія отих зворотів дуже проста; більше того — дуже природий. І можна додати, що саме тому вони такі небезпечні. Справа така. Як відомо, Версальським договором, що закінчив собою велику війну, Германія була зведена на становище другорядної європейської держави. Назовень це виявлено було, по-перше, тим, що німці обов'язані були виплачувати так звані репарації, тоб-то суми, призначені на відтворення знищених ними провінцій Бельгії та північних департаментів Франції; по-друге, тим, що їм наказано було мати армію лише з найманих на 12 літ людей, а чисельно не більше як з 100.000 салдатів, без тяжких гармат, без танків, аеропланів і т.ин.; що флота їхня мала складатися лише з кількох невеликих бойових надводних кораблів. Далі, договір дуже надшербив Германію територіяльно: одібрано від неї колонії; повернуто Франції Ельзас та Лотарингію; приєднано до відтвореної Польщі колишні польські землі в Познані та Померанії (так званий коридор); віддано Чехословаччині трохи Силезії, Бельгії — Ейпен та Мальмеді і т.ин.

Кільки літ погромлена Германія терпіла те становище, заливаючи рани свої та набираючися нових сил. Терпіла та не замиралася, бо перед очима німців увесь час неодступно стояла картина такої недавньої могутності їх батьківщини, коли Германія була фактично гегемоном континентальної Європи, мала першу в світі сухоподільну армію, другу в світі флоту військову і торговельну, третю в світі колоніяльну імперію і т.ин. і т.ин. Народи, як і окремі люде, не вбляють з багатства переходити до бідности, а коли таке станеться, не вміють пристосувати до того своєї психики. Ми, українці, краще за інших те знаємо, бо маємо на еміґрації таких сусідів та ворогів, як росіяне, що вининуті з своєї батьківщини своїм же народом, тиняючися по світах за тяжким шматком хліба, все таки вірять в те, начеб-то їх сам Бог призначив для панування над шлим сходом Європи, над своїм і над чужими народами.

У росіян — це еміґрантська траґикомедія. Німці ж у себе вдома;

они мають, що правда, послаблену, та все-ж велику європейську національну державу, їх голос багато важить у міжнародніх справах, до їх внутрішнього життя і закордонної політики привидляється цілий світ. Не диво тому, що зараз же, як тільки, на їх думку, настав для того відно-відний час, вони — і то всі без винятку — стали на боротьбу за відтворення свого довоєнного становища.

Помогли їм в тому дві обставини. Перша — це існування на Сході ССРР, держави, ізольованої в світі, яка шукала собі союзника і протектора, бо не могла жити без того. Німеччина використала цей факт, склала з більшовиками торговельний, дипломатичний і військовий союз, забезпечивши тим себе зі сходу. Трохи пізніше найшла вона собі союзника і на заході, а саме — Італію, яка з демократичного королівства стала несподівано фашистською державою. Цей останній союзник, що правда, як здається, не формальний, бо писаного італо-німецького договору неначеб-то немає. Але це не вадить справі, бо італійські інтереси, як їх розуміє Муссоліні (боротьба з Францією за Середземне море та за африканські колонії) і без формального договору міцно в'яжуть фашистів ні з ким іншим, як з Німеччиною. До цього блоку, одна за одною, автоматично пристали; поки що дипломатично, усі менші європейські держави, незадоволені мирними договорами, як Туреччина, Болгарія, Угорщина, Австрія, почасти Греція. Спіраючися на цей дипломатичний блок держав та на де-кого з так званих нейтральних, які фактично й за часів війни схилилися на бік німців, німецька дипломатія й почала акцію проти Версальського договору, аби відтворити його знищенням чи ревізією волю державних рухів на зовень. Знайшлися для того в країні і вожді, винайдені засоби, витворені методи.

Вожді прийшли з правих кол німецького суспільства, з тих верств шляхти і буржуазії, що завжди були опорою монархичної ідеї в Німеччині. Сталося це цілком природне, логикою річей. Як про це було вказано свого часу на цьому місці, монархична ідея в Німеччині не втратила ще й досі свого історичного престижу. Німецькі трони завалилися не тому, що, як то було, скажемо, в Росії, проти них повстав свій власний народ, а тому, що на те прийшов наказ з боку переможної Антанти, яка з Гогенцолернами не захотіла пересправляти (вимога американського президента). Революційні німецькі партії (властиво — соціал-демократи) прийшли до влади в Німеччині до того, що вони ту владу виборили, а тому, що після війни нікому було взятися державного стерня. На протязі кількох років свого урядування німецькі ліві не виявили видатного державного сенсу ні досвіду, крім того, на них перед народом лежав одіум підписання Версальського договору, від чого урочисто одмовилися праві в Парижі в 1919 р. (граф Брокдорф-Ранцау, пізніше посол у Москві, місце якого на чолі німецької мирової делегації заступив соціал-демократ Міллер, потім канцлер). Такими вождями на початках були вказаний гр. Брокдорф-Ранцау, нині покійний, і тако-ж тепер уже покійний Штресеман, що ще за соціалістичної влади вмів вести монархистичну (як тепер знаємо з помертих документів Штресемана) лінію, використовуючи для того загальні для німців змагання до повороту колишньої великодержавності. Вказаних людей замінили тепер у проводі маршал Гінденбург і його військові підручні з фон-Папеном і Шлейхером на чолі.

Ретроспективно можна тепер уже точно встановити і складений німцями план анулювання Версальського договору та відтворення свого довоєнного становища. План той чергував завдання, розкладаючи їх по послідовних етапах. В загальних рисах його треба схарактеризувати в такий спосіб.

Головний противник Німеччини та оборонець Версальського договору — Франція. Необхідно було тому ізолювати її в складі так званої Антанти. Це зроблено — почасти бігом часу та мінливими державними інтересами, а почасти роботою німецької офіційної і неофіційної дипломатії. Америка й Італія стоять уже осторонь; і не дуже навіть дружлюбні, особливо

Італія; Англія так само стала трохи осторожнішою Франції, та й внутрішні справи її не дозволяють їй присвячувати багато уваги континенту Європи. Інших союзників Франції (Польща, Чехословаччина, Румунія, Югославія) треба паралізувати. Союз з ССРСР та згода з Австрією. Угорщиною й Болгарією виконали це завдання. Далі треба було послабити спротив Франції із середини; для того німці декларували непорушність східних кордонів Франції (Ельзас і Лотарингію), діставши за це ще п'ять мільярдів франків, а саме подальше дочасне звільнення рейнських провінцій від окупації (відоме Локарно). Зроблено це було як тепер то видно, виходячи з наче-то цілком логічної думки, що, маючи забезпеченими свої територіяльні придбання, Франція менше буде клопотатися про придбання своїх союзників. З тою ж метою послаблення французьких впливів в Німеччині ввійшла до складу Ліги Націй, аби працювати там проти своєї противниці серед дрібніших її членів.

Маючи вказане підготовання, германська дипломатія почала ставити по черзі на порядок дня свої дальші вимоги. Першою з них було згадане вище дочасове припинення військової окупації, що досталося німцям за дуже дешеvu ціну. Другою була вимога що-до репараций. Боротьба за них тяглася кілька років, переходила відомі всім фази — од повної відмови до плану Дауса, а пізніше через план Юнга до повного їх анулювання весною поточного року. Боротьба ця прибирала часом драматичні риси (повторна окупація за часів Раймонда Пуанкаре Рейнських провінцій), але скінчилася вона повною перемогою німців, бо їм простили недодачі ними кілька десятків мільярдів золотих марок.

Заохочені тим успіхом, поставили німці зараз уже другу, далеко більше дражливу вимогу, а саме реалізацію рівного права на озброєння. Як вказано вище. Версальський договір обеззброїв Німеччину; однак, поруч з тим, німцям дано було надію, що згодом, в сприятливий час, і всі інші держави тако-ж самі себе обеззброять. Цього останнього поки-що не сталося, а тому німці і вимагають: або всі мусять бути обеззброєні до германського рівня, або Німеччина має дістати право озброїтися так, як вона того захоче. До такої альтернативи додано: коли ж Німеччині в її вимозі одмовлять, вона сама собі дасть що-до цього вільну руку, і ігноруючи Версальський договір, бо він, мовляв, порушений озброєнням Францією і цілком так само озброєною колишньою Антантою.

Нема що довго розважати над вказаною другою германською вимогою. Ні Франція і ніхто із інших великих держав, крім Італії, це не погодяться, бо обеззброюватися далі вони не можуть, приймаючи на увагу хоч би той, може і недоговорений поки-що державний блок з Німеччиною на чолі, про який згадано вище. Так само і з тих самих причин не можуть вони погодитися і на рівне право Німеччині що-до озброєння. Голова французької влади свос ставлення до того розумував у парламентській комісії закордонних справ словами: «Ні, ніколи, ні за що!» Більше-менше таку саму відповідь німцям дав і англійський міністр закордонних справ. Німці одповіли на це заявою про вихід з міжнародної конференції що-до обеззброєння і загрожують навіть виходом із Ліги Націй. А тим часом у себе вдома готують все, щоб зреалізувати зараз же по потребі вказане рівне право на озброєння, се-то поставити відповідно велику армію.

Справа стала надзвичайно гострою і що буде далі, годі про це сьогодні розважати на цьому місці. Вкажемо лише, що Едуард Ерліо мав уже у Женеві нараду з представниками малої Антанти і Польщі, що германський міністр Шлейхер інкогніто радився з Муссоліні, що англійські газети говорять уже про те, що Франції доведеться скоро вести війну на два фронти: на Рейні з Німеччиною і в Альпах з Італією.

Такі чуття переходять сьогодні в пресі, завтра може ще небо на якийсь час проясниться в Європі. Але як довго може тягтися ота нестала й неспокойна рівновага?

Observer.

Хроніка.

З життя української еміграції.

У Франції

— Піврічні загальні збори Української Громади в Шалеті. 21-го серпня б. р. відбулися піврічні збори Української Громади в Шалеті. На зборах ухвалено змінити точку статуту щодо терміну уповноважень керуючих органів Громади, прийнято на далі термін уповноважень органів один рік. Обрано нову Раду Громади в такому складі: п. М. Лівиський — голова, п. Л. Денисюк — заступник голови і завідуючий кооперативом Громади, п. І. Стоцький — скарбник, п. І. Лечук — завідуючий культурно-просвітніми справами Громади, п. Г. Хоменко — секретар, члени — п. п. Г. Безносюк і І. Шаповал; запасові члени п. п. В. Вержбицький, Щербина, Долотій, Омельченко і Гувоський. До Ревізійної Комісії обрано: п. М. Татаруля — голова і п. п. Н. Маклай і А. Лузяк — члени; п. Маслюк — запасовий член.

Звіт уступаючої, за скінченням терміну уповноважень, Ради в коротких рисах виглядав так. За піврічний термін в прибуткові 7501 фр. 80 с. та в видаткові — фр. 6183.10; готівки на 7. VIII — фр. 1318.20.

Каса на допомогу безробітним: прибуток — 3741.80, видаток — фр. 972; готівки на 7. VIII — фр. 2769.80

Каса хворих: прибуток — фр. 1594.15, видаток — фр. 1260. Готівка на 7. VIII — фр. 334.15.

Каса позичкова — актив: готівка — фр. 1532.10, дебітори фр. 4015 — разом фр.

5547.10; пасив: вклади — фр. 5000, відс. на них — фр. 147.30, основний капітал — фр. 113.70, прибуток — фр. 265.50 — разом фр. 5547.10.

Фонд школи: прибуток фр. 1013.90, видаток — фр. 141, готівка на 7. VIII — 872.90.

Каса філії бібліотеки імени Гол. Отамана С. Петлюри: прибуток — фр. 1190.15, видаток — фр. 1095.40, готівка на 7. VIII — фр. 94.75.

Каса кооперативу: піврічний оборот: — фр. 73966.35 валовий прибуток — фр. 17041.85. Стан на 7. VIII: актив — каса фр. 1051.90, продукти — 2926.45, дебітори — фр. 7784.80, майно — фр. 2369.60, живність — фр. 718, будівля — фр. 6194.55, разом — фр. 21045.30; пасив — кредит фр. 8121.70, паї — фр. 4934.15, запасовий капітал фр. 3984.25, прибуток фр. 1567, разом фр. 21045.30.

Зі звіту з загальної діяльності Ради видно, що 5-го березня відбулася вечірка молоді, 13. III святкування роковин Т. Шевченка школою, 20. III академія, присвячена пам'яті гетьмана І. Мазепи, 27. III святкування роковин Т. Шевченка Громадою. В м. квітні: 3. IV прийняття участі в поході в м. Монтаржі з нагоди конгресу Франц. комбатантів департам. Луаре; 10. IV чергові загальні збори Громади. Не відбулася намічена лекція п. Косенка. В м. травні: 1. V великодня служба Божа і загальні розговіни; 14. V мала відбутися вечірка, яку було відложено з приводу вбивства президента Франц. республіки; 22. V академія бл. пам'яті Головного Отамана С. Петлюри; 29. V вистава (Суста). В м. червні: 5. VI чергові загальні збори Громади;

12. VI доклад п. Бойкова; 19. VI св. служба Божа. В м. липні: 16. VII з'їзд Союзу У. Е. О. у Франції та вистава; 17. VII прийняття З'їзду; 31. VII нарада старшого активного громадянства в справі аренди союзної ферми. В м. серпні — 6. VIII шкільна вечірка; 17. VIII нарада громадянства в справі обрання керуючих органів Громади та 21. VIII загальні збори Громади.

В школі відбувалося нормальне навчання по неділям і святкам. Видавалися допомоги приїзжаючим не членам Громади безробітним як харчами, так і притулком в бараці. Влаштувалось по змозі на працю приїзжаючих безробітних.

Збори було розпочато о 11 год. ранку і закінчено пізно вечером. — Піврічні загальні збори Мистецького Товариства в Шалеті відбулися 15 серпня. До нової Управи обрано: пп. Г. Безносюка — голова, та І. Шаповала і М. Грушенького — члени. До Ревізійної комісії обрано: пп. Г. Маслока — голова, Пашина — член; другого члена Ревіз. Комісії п. Стоцького призначено Управою Громади.

— Мистецьким Товариством при Українській Громаді в Шалеті виставлено було в суботу 24 вересня с. р. комедію Карпенка-Карого на 4 дії — «Чумак», під режисурою п. Г. Маслока.

Багата постановка, добра режисура та артистична гра вповні заслуговують на те, щоби сказати, що п'єса пройшла дуже добре.

В антрактах і під час балю по виставі грала зорганізована вже своя оркестра під орудою п. Живодарова, яка навіть без репетицій грала незле.

В Чехословаччині.

— Загальні збори Українського Товариства Прихильників Ліги Націй у Празі 25. IX. 1932. Одночасно з визначною подією українського еміграційного життя — конференцією Голо-

ної Еміграційної Ради, 25-го вересня відбулися у Празі і загальні збори Українського Товариства Прихильників Ліги Націй. На цих загальних зборах були делегати з Польщі — проф. Р. Смаль-Стоцький, ген. Сальський; з Чехословаччини — проф. Яковлів, проф. Славінський, доц. Д'яконенко; з Франції — проф. Шульгин, п. І. Косенко; з Румунії — д-р Трепке і полк. Пороховський.

По відкритті зборів головою Товариства проф. Яковлевим, приймається такий порядок денний: звіт президії, план праці і вибори. Звіт президії подає голова Т-ва проф. Яковлів за час з 1927 року по 1932. Доповнює цей звіт постійний делегат Т-ва проф. О. Шульгин і генеральний секретар проф. Р. Смаль-Стоцький.

По заслуханні звітів загальні збори прийняли їх до відома і зложили гарячу подяку за переведену працю голові Т-ва проф. Яковлеву, постійному делегатові проф. О. Шульгинові та ген. секретареві проф. Р. Смаль-Стоцькому.

В дебатах з приводу дальшої роботи Т-ва беруть участь майже всі делегати, особливо підкреслюючи важливість продовження видавничих зусиль Т-ва, праці в комісіях Т-ва, доведення до кінця анкети про положення в'язнів в СССР, розпочаття видання бюлетеню Т-ва і регулярности зібрань філій Т-ва на місцях.

Наприкінці зборів переведено нарешті перевибори президії Т-ва. На голову Т-ва обрано проф. О. Шульгина, на 1 заступника проф. А. Яковлева, на 2-го заступника п. І. Косенка, на ген. секретаря проф. Р. Смаль-Стоцького, на секретаря інж. Б. Бокітька, на делегата при секретаріаті Унії в Брюсселі інж. Ю. Яковлева. Далі до президії входять голови всіх філій Т-ва, а саме Паризької, Букарештської, Празької і Варшавської.

Строго ділові збори Українського Т-ва Прихильників Ліги Націй, які розгорнули картину вельми широкої української праці в міжнародному масштабі, зробили на небагатьох присутніх гостей,

що поцікавилися і прийшли на збори, — добре вражіння. Треба віддати справедливість Т-ву і признати, що не дивлячися на загальне нерозуміння українцями важливості праці в колах Ліги Націй, воно енергійно й рішуче прокладає там широкий шлях українській справі. Робота ця могла б бути значно більшою й ширшою при загальній підтримці Т-ва українським загалом.

З життя козаків.

— Урочисті збори пам'яті М. Сулятицького.

18-го минулого місяця відбулися в Парижі з ініціативи Товариства Приятелів Козацтва урочисті збори, присвячені пам'яті Павла Митрофановича Сулятицького, міністра Кубанської республіки, недавно спочившого на віки на чужині.

В салі каварні на rue St. Dominique, прикрашеній великим портретом покійного, зібралися козаки кубанські, донські, терські та інших військ, а тако-ж численні гості: грузини, туркестанці, горці, українці та інші, що прийшли висловити козакам співчуття сусідніх народів в упавшому на них смутку. Збори відкрилися промовою п. Огієнка, кубанського козака і заступника Голови Товариства, який привітав прибувчих гостей та передав слово п. Бреміву, який в короткій промові скарактеризував особу покійного діяча.

Оратор, коротко оповівши його життєпис та заслуги перед Кубанню, спинився особливо на надзвичайній стійкості покійного у відстоюванні самостійницьких позицій і на його ролі в боротьбі з явищем зради та зміновіховства, яким багато козацьких чільніших провідників зашкодили справі визволення і віддали значну кількість козаків в руки большевиків та москалів. Він підкреслив тако-ж цікавий факт, що покійний, який прибув на Кубань тільки вже зрілою людиною, так перенявся інтересами цього краю, що став його щирим та вірним патріотом, що на думку оратора с

запорукою життєздатності прагнення Кубані до самостійного державного життя.

В дальшому перебігу зборів забрали голос п. Наміток, член Кубанської Делегації на Мирову Конференцію, кн. Вачнадзе, заступник нац. демократів Грузії, п. Івазава, редактор «Прометею», п. Трофімов, б. отаман Донської станиці, п. Елекхоті, редактор «Независимого Кавказу», п. Косенко—від Гол. Ем. Ради та інші. Всі промовці **одностайно** підкресливали **важливість спільної праці** всіх анексованих Москвою народів в справі їх визволення і вітали козаків з наверненням до ідеалу самостійного національного життя.

Офіційна частина зборів закінчилася промовою голови п. Огієнка, який висловив надію, що цей перший контакт різних народів над свіжою могилою кубанського діяча буде мати своє продовження в їх дальших стосунках на шляху взаємопізнання і спільної праці, і ще раз подякував теплими словами численних гостей, що прийшли взяти участь у козацькому горі.

По закінченні офіційної частини козакі та їх гості ще довго залишалися на місці в дружній бесіді, знайомлячися один з одним та нав'язуючи таким чином цінні стосунки по-між козаками та іншими народами бувш. Росії.

— Українська еміґрація в Туреччині приносить найглибшу подяку Miss Mitchel, директорці американського комітету допомоги емігрантам при відділі Ліги Націй в Царьгороді, за допомогу родині п. Давидовича при переїзді з Туреччини до Персії.

— Генеральна Рада Союзу Укр. Ем. Організації у Франції приносить оцим щиру подяку п. М. Плевако за цінну допомогу по діставанню істинного для українських безробітних.

Зміст.

— Париж, неділя, 9-го жовтня 1932 року — ст. 1. — Б. П а з а р е в - с ь к и й . Шматочки минулого I. — ст. 2. — В. С. З життя й політики — ст. 7. — O b s e r v a t o r . З міжнародного життя — ст. 10. — Х р о - п і к а . З життя укр. емігранції: У Франції — ст. 13. — В Чехословаччині — ст. 14. — З життя козаків — ст. 15.

В неділю 30-го жовтня 1932 року
в ОМЕКУРІ (M-the et M-lle)

з нагоди святкування 15-ої річниці заснування перших відділів Української Національної Армії

влантовано буде виставу

«МІЖ ДВОХ СИЛ» — В. Винниченка

силами Українського Драматичного Т-ва в Омекурі та з участю артистичних сил української колонії в Кнютанжі-Нільванжі

Режисура — п. Тарнавського

Адміністрація — Філія Т-ва б. Вояків Армії УНР в Омекурі.

Заклик до братів — Запорозців

Т-во Запорозців закликає всіх товаришів по зброї, як старшину, так і козаків, що мешкають в м. Парижі та його околицях, та які досі не вступили по тим чи іншим причинам до Т-ва, зголоситися як найскорше до Управи Філії.

Нас невелика кількість, але ми, об'єднані і міцно спаяні Запорозці, що мешкають в Парижі й околицях, вже кілька років як створили громаду та обібрали президію, і наше гаряче бажання збільшити Т-во, щоб воно росло й надалі та кріпло як духовно, так і матеріально. Маємо надію, що заклик наш не зостанеться порожнім звуком і Брати Запорозці широко підтримають своїх товаришів, згадавши славу Незабутніх Лицарів Запорозців.

Чим більше нас буде чисельно, міцно згуртованих, тим міцніше буде й Товариство. Єднаймося всі — бо в єднанні сила. Коли ж буде сила, тоді не страшні ні безробіття, ні яке інше лихо.

Слухняно просимо тако-ж допомоги філії у її завданні і всіх бувших вояків, які не входили до складу I-ої Запорізької дивізії, але перебували в інших частинах Української Армії підчас військових подій.

Зголошуватися до пл. соти. Н а б о к и і хор. О х м а к а по такій адресі: 12, Rue Traversière. Billancourt s-S, або до п. п. Недайкаши і Світличного Олександра по адресі: 97, Rue Bellevue, Hot. Mimosa. Billancourt s-S.

Філія Т-ва Запорозців у Парижі.

26-го вересня 1932 року.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — **Комітет.**

Адміністратор: **Іл. Косенко**
Le Gérant: M-mé Perdrizet.

ТИЖНЕВИК: REVUE HEBDOMADAIRE UKRAÏNIENNE. TRIDEN'.

Число 39 (347) рік вид. VIII. 9 жовтня 1932 р.

Ціна фр. 2. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 9 жовтня 1932 року.

Минуле число нашого журналу вже було набрано, як наспіла до редакції стаття із звітом про перебіг 2-ої конференції Головної Еміграційної Ради, що відбулася в Празі 24-25 вересня с. р.

Цей факт остільки важливий в житті нашої еміграції, що ми ще вернемося до нього і подамо в наступних числах «Тризуба» ширші статті про ті постанови, що запали на конференції, доклади, що там було виголошено про стан на місцях, та вражіння з самої конференції.

На цьому місці вважаємо потрібним одзначити кілька моментів, що нам здаються найбільш важливими.

По-перше, не можемо не виявити свого задоволення з того приємного факту, що робота Головної Еміграційної Ради, не дивлячися на всі труднощі, які стояли перед нею, розгортається все ширше і охоплює що далі все більші маси української еміграції та виявляється у все ширших ділянках її національного, культурно-освітнього, правового і організаційного життя. Ця конференція показала, з другого боку, що, не дивлячися на тяжку скруту, яку переживає українська еміграція під цей час, з огляду на всесвітню кризу і занепад економічний, вона не тільки не обмежила свою організаційну роботу, а навпаки — виявила надзвичайний спротив лихій долі та життєвим труднощам і, будучи щільніше внутрішню об'єднаною, продовжувала свою позитивну роботу, давши на зовень не мало корисних досягнень.

По-друге, конференція виявила надзвичайний спокійний і світлий розум української еміграції, спокійний розважливий підхід до розв'язання тих життєвих проблем, які стоять перед нею, конкретне уявлення тих справ, які життя ставить перед нею на порядок денний. Замість багатогодинних дебатів і балачок, що так характерні для на-

ших з'їздів, замість атмосфери неладів і суперечок, що нею часто густо перейняті майже кожні українські збори, конференція пройшла в суворому діловому настрої, використовуючи економно той короткий час, який був в її розпорядженні, і розішила дуже багато важливих і дрібних питань, які було винесено на її порядок денний.

По-третє, мусимо одмітити те, що конференція устами своїх делегатів, себ-то устами величезної маси української еміграції, організованої і об'єднаної у більших і менших державах Європи, висловила непорушну вірність тим бойовим прапорам, з якими вона вийшла дванадцять років тому назад з України, тим державним традиціям, які в собі береже і плекає, тому державному і політичному провідництву, яке репрезентує Уряд Української Народньої Республіки.

Факт єдності Уряду УНР і української еміграції, факт однакового розуміння ширших національно-державних завдань української справи — це факт дуже важливий і дуже визначний, бо він показує моральне здоров'я і моральну силу української еміграції.

Присутність здорового національного духу, здатність ясно і просто підходити до суті справ, уміння в тяжкі часи скрути і кризи боротися з лихом і давати собі раду — це все разом взяте говорить про те, що українська еміграція є здорова і сильна. А це є головною запорукою того, що вона доб'ється того, чого хоче, що вона переможе в тій боротьбі, яку вона веде, що вона спроможеться довести цю боротьбу до побідного кінця — до відновлення української державности.

Шматочки минулого.

— Село Гирявка. Родина Лашинських та Лазаревських. Наслідки перебування в Гирявці Т. Г. Шевченка.

Як був я малим та ріс коло батька, на його хуторі, біля села Підлипного, то ніколи не думав, що таке собою уявляє Україна, мабуть тому, що ніколи не бачив і не знав, що таке не Україна, бо народився я року 1871 в самому її серці і славному місті Полтаві.

Там батько мій почав свою судову службу. Потім, зівово, жила наша родина у Ніжині, а далі, з 1880 року і до самої смерти татуса — у Києві.

Про Москву та Петербург я тільки чув.

Правда, одну зиму, 1879 року, перебували ми в місті Курському, де татусь посідали посаду товарища голови Окружного Суду, але